

Social hållbarhet som strukturerande för stadsutvecklingen

Hela staden-perspektiv

Plattform för tillsammansarbete

För en sammanhållen stad

Behov av ett strukturerat helhetsgrepp

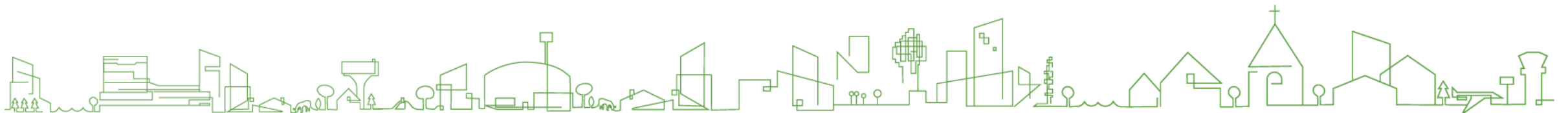
Metodik för Umeås stadsdelar – Så står det till!

Socioekonomisk och
kvantitativ analys

Emotionell anknytning till
platsen "Sense of place"

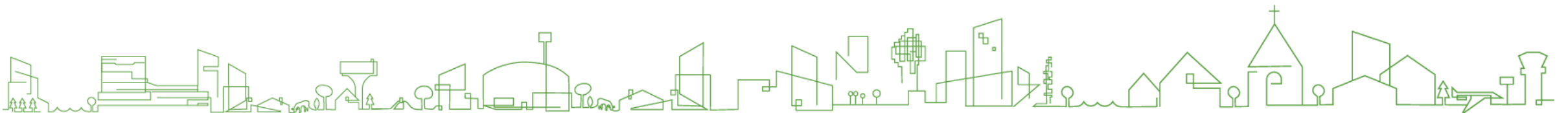
Kvalitativ datainsamling
och analys

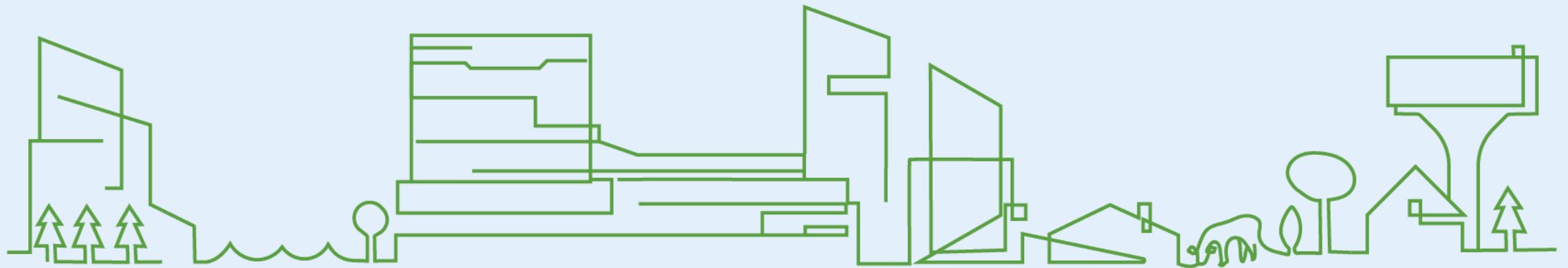
Förädling av beslutad inriktning

Umeås stadsdelar – så står det till förädlar beslutad inriktning och tar nästa steg i tankar om utveckling av social hållbarhet inom stadsutvecklingen.

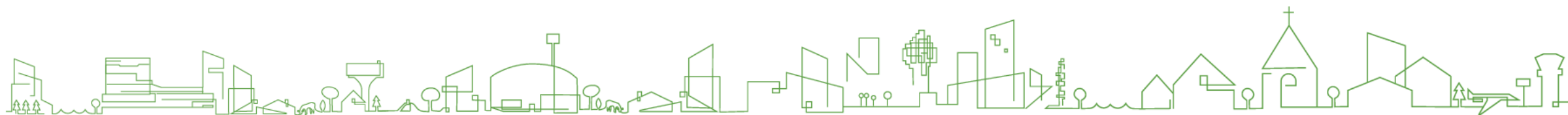
Illustrationer: Maria Löfgren

Behov av ett strukturerat helhetsgrepp

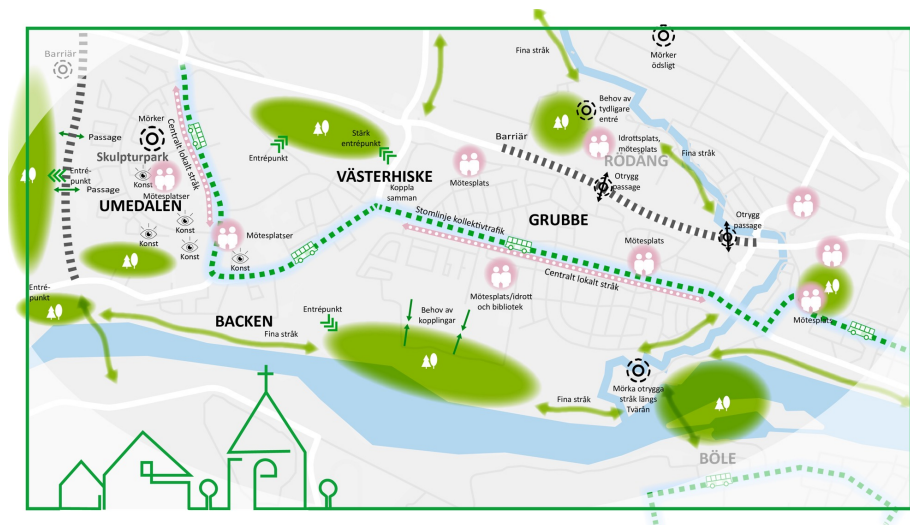
Sociala stadsrumsanalyser

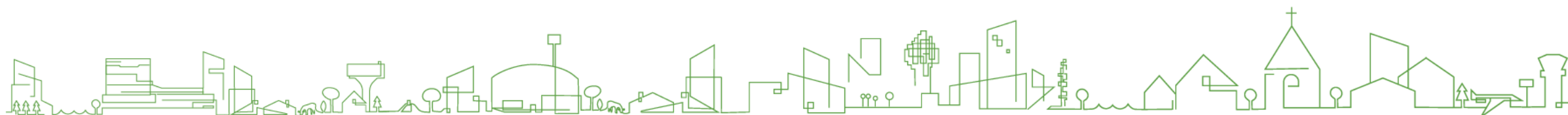
Sociala stadsrumsanalyser

Frågebatteri om:

- **Nätverket offentliga rum** – status, avläsbarhet
- **Platsers funktioner** – service, mötesplatser, bra/dåliga, trygga/otrygga platser
- **Flöden och barriärer** – fysiska/sociala, tillgänglighet, rörelsemönster, besöksanledningar
- **Transformation och utveckling** – vad pågår/förutses, potentialer och ofullständigheter, ger tilläggen något till redan boende?

... inklusive
mappning
av kulturell
närvaro

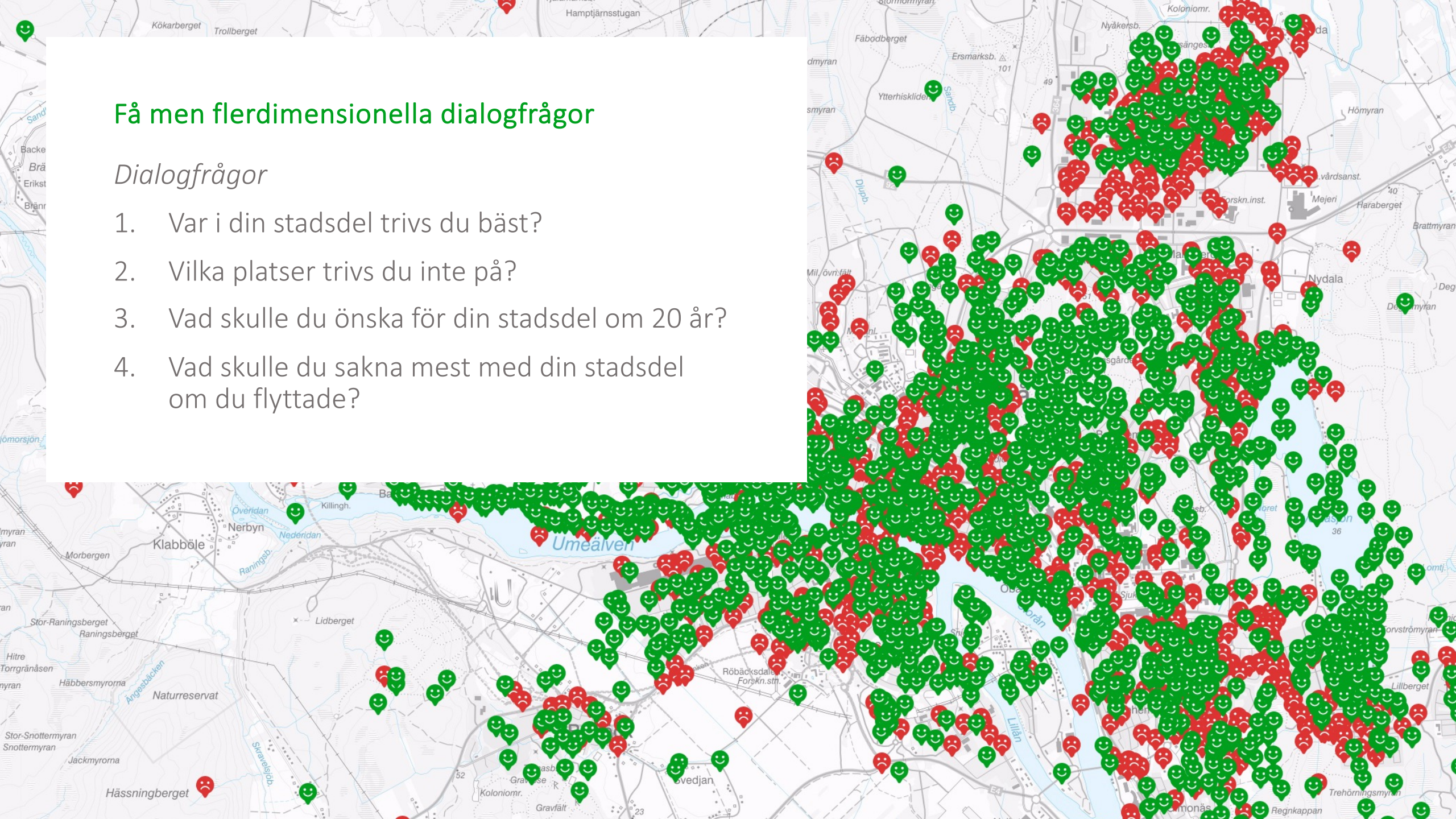
Få men flerdimensionella dialogfrågor

Få men flerdimensionella dialogfrågor

Dialogfrågor

1. Var i din stadsdel trivs du bäst?
2. Vilka platser trivs du inte på?
3. Vad skulle du önska för din stadsdel om 20 år?
4. Vad skulle du sakna mest med din stadsdel om du flyttade?

Elva stadsdelar – sex avsnitt

GRUNDKURS

GRAFIK OCH
STATISTIK

FORSKNING

SOCIAL
STADSRUMS-
ANALYS

SÅ TYCKTE DE
BOENDE

FORTSÄTTNINGS-
KURS, DET VAR
EN GÅNG...

1. *Centrala stadsdelarna*
2. *Backenområdet*
3. *Västerslätt – Rödäng*
4. *Haga- Sandbacka*
5. *Ersboda*
6. *Marieområdet*
7. *Berghem –Fridhem*
8. *Universitetsområdet*
9. *Tomtebo –Tavleliden*
10. *De östra stadsdelarna*
11. *Tegsområdet*

Grundkurs: Backenområdet inkl Umedalen

GRUNDKURS

GRAFIK OCH
STATISTIK

FORSKNING

SOCIAL
STADSRUMS-
ANALYS

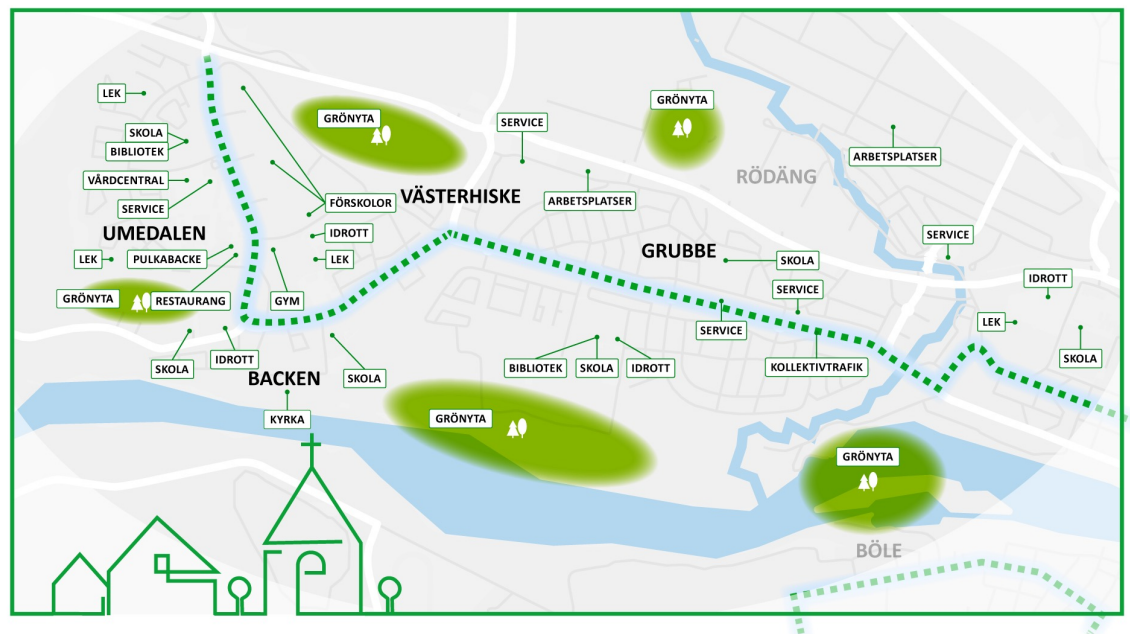
SÅ TYCKTE
BOENDE

FORTSÄTTNINGS-
KURS, DET VAR
EN GÅNG...

Umeås vagga och västra utpost

Backenvägen knyter samman Umedalen med centrala Umeå...

Pågående omvandling stärker kollektivtrafiken och service...

Tre landmärken

Backenkyrkan – rofyllt belägen invid älven. Här har det funnits en kyrka, kanske redan sedan 1200-talet. Återuppbyggd efter bränder både i slutet av 1800- och 1900-talet.

Backenvägen – stadsdelens ryggrad. Rakt genom stadsdelen i öst-västlig riktning går Backenvägen som i öster ansluter till Storgatan in mot Umeå centrum. Här är också service och mötesplatser koncentrerade.

Odlingslandskapet Älvtät – landet mitt i staden. Njut av strandpromenaden, djur, ängar och odlings i ett mosaiklandskap av naturmiljöer ett stenkast från city.

Grafik och statistik ex. Backenområdet

GRUNKURS

GRAFIK OCH
STATISTIK

FORSKNING

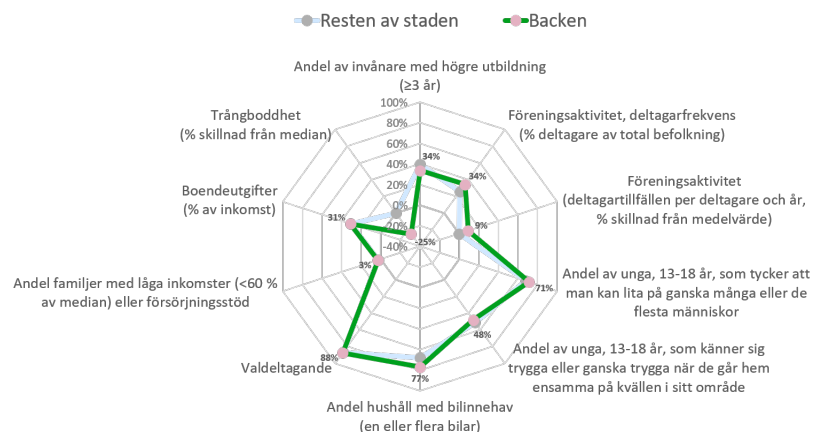
SOCIAL
STADSRUMS-
ANALYS

SÅ TYCKTE
BOENDE

FORTSÄTTNINGS-
KURS, DET VAR
EN GÅNG...

”Backenområdet är en del av staden som utifrån indikatorer liknar Umeå i genomsnitt.

Här finns en rätt bra blandning. Dock är få trångbodda samtidigt som förvärvsgraden och medelinkomsten i i jämförelse är rätt hög”.

Tio utmärkande drag

1. Här bor i huvudsak vuxna par med barn, vilket gör att barn, ungdomar och vuxna mellan 45–64 år är fler jämfört med övriga Umeå.

2. Det finns få unga vuxna i stadsdelen.

3. Den vanligaste upplåtelseformen är hyresrätter följt av villor. Det är relativt liten andel bostadsrätter inom Backenområdet.

4. Invånarna i stadsdelen bor relativt stort – trångboddheten är låg.

5. Medelinkomsten är relativt hög och barnfattigdomen låg vilket tyder på att boende i Backenområdet generellt sett är välbeställda.

6. Utbildningsnivån ligger lägre i det här området än i övriga staden.

7. Här bor en lägre andel utrikesfödda än i staden som helhet.

8. Backenborna verkar vara sjuka mer än övriga Umeåbor, med ett sjuktal på 31 dagar per person och år, jämfört med 25 som är genomsnittet.

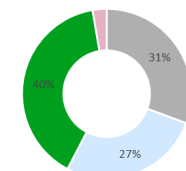

9. Förvärvsgraden ligger högre än många andra stadsdelar.

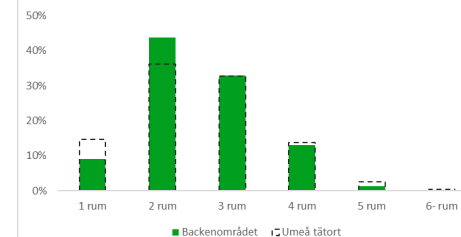
10. Andelen personer som befinner sig i stadsdelen dagtid är relativt liten och koncentrerad till Umedalen.

Fördelning upplåtelseform

■ Äganderätt ■ Bostadsrätt ■ Hyresrätt ■ Uppgift saknas

Fördelning lägenhetsstorlek

Översikter

	Indikator	Backen	Berghem	Centrala staden	Ersboda/ Ersmark	Haga/ Sandbacka	Marie- området	Teg	Tomtebo- området	Universitets- området	Västernäslätt	Östra stadsdelen	Referensnivå
GRUNKURS	Andel av invånare med högre utbildning (≥3 år)	34%	51%	38%	25%	39%	38%	29%	55%	46%	32%	47%	39%
	Förvärvsfrekvens	83%	73%	80%	76%	82%	75%	85%	82%	52%	89%	59%	80%
	Ingen eftergymnasial utbildning	50%	30%	44%	58%	43%	44%	55%	30%	26%	54%	29%	42%
GRAFIK OCH STATISTIK	Föreningsaktivitet, deltagarfrekvens (% deltagare av tot. bef.)	34%	27%	17%	18%	21%	20%	21%	33%	39%	25%	30%	26%
	Föreningsaktivitet (deltagartillfällen per deltagare och år)	50	39	39	54	52	42	55	48	29	57	37	46
	Mellanmännisklig tillit bland unga	71%	74%	67%	62%	73%	66%	72%	70%	67%	65%	62%	68%
	Trygghet bland unga kvällstid	48%	60%	51%	58%	40%	58%	50%	59%	78%	47%	45%	51%
FORSKNING	Valdeltagande	88%	88%	85%	83%	85%	87%	87%	90%	86%	91%	86%	87%
	Andel hushåll med bilnehav (en eller flera bilar)	77%	64%	61%	75%	67%	68%	74%	72%	26%	78%	41%	68%
SOCIAL STADSRUMS- ANALYS	Hållbara resor	41%	67%	54%	43%	50%	42%	40%	45%	47%	34%	71%	49%
	Tillgång till huvudvägnät för gång- och cykel (% av tätortsbefolkning)	78%	59%	100%	72%	81%	94%	81%	83%	100%	67%	80%	81%
	Tillgång till kollektivtrafikens stomlinjenät (% invånare inom 400 meter till hållplats)	83%	81%	96%	94%	22%	88%	71%	76%	100%	0%	90%	83%
SÅ TYCKTE BOENDE	Andel hushåll med låga inkomster (<60 % av median) eller försörjningsstöd	48%	56%	55%	49%	53%	54%	44%	41%	86%	38%	67%	53%
	Andel familjer med låga inkomster (<60 % av median) eller försörjningsstöd	3%	1%	2%	6%	2%	3%	3%	5%	1%	1%	4%	3%
	Boendekostnader (% av inkomst)	31%	31%	31%	31%	31%	28%	28%	29%	40%	29%	31%	31%
	Kvadratmeterpriser (% avvikelse från median)	-9%	25%	20%	-41%	14%	-4%	0%	-14%	-	2%	-17%	-2%
FORTSÄTTNINGS- KURS, DET VAR EN GÅNG...	Ohälsodagar (skilnad från genomsnitt)	20%	-1%	6%	48%	6%	-8%	-1%	-15%	-15%	-29%	-8%	-1%
	Trångboddhet (% avvikelse från median)	-25%	-20%	3%	3%	5%	0%	-33%	-8%	40%	-72%	26%	0%
	Interna flyttningar	30%	18%	33%	29%	23%	24%	36%	35%	26%	6%	40%	27%
	Kvot, dagbefolkning/nattbefolkning	0,42	0,12	1,36	0,69	0,20	0,27	0,60	0,09	3,41	1,03	0,23	0,42
	Uppplåtelseform, bostadsrätt	27%	38%	32%	42%	30%	40%	28%	32%	0%	40%	15%	30%
	Uppplåtelseform, hyresrätt	40%	41%	60%	34%	51%	39%	37%	37%	99%	1%	69%	40%
	Uppplåtelseform, äganderätt	31%	20%	4%	24%	18%	20%	33%	28%	0%	58%	14%	20%

Index baseras på fyra frågor – och är relativ till varandra

GRUNDKURS

GRAFIK OCH
STATISTIK

FORSKNING

SOCIAL
STADSRUMS-
ANALYS

SÅ TYCKTE DE
BOENDE

FORTSÄTTNINGS-
KURS, DET VAR
EN GÅNG...

- Är det vanligt på den plats där du bor att grannar pratar med varandra när man möts? (ja mycket vanligt, ja ganska vanligt, nej, ganska ovanligt, nej, mycket ovanligt)
- Där jag bor är man beredd att hjälpa varandra (för mycket, lagom, för lite)
- Där jag bor bryr man sig om varandra (för mycket, lagom, för lite)
- Där jag bor förväntas man vara engagerad i frågor som rör området (för mycket, lagom, för lite)

Socialt kapital i Umeås stadsdelar

	2006	2020	
Väst på stan	Medelhögt	Högt	
Centrala stan	Lågt	Lågt	
Öst på stan	Medelhögt	Lågt	
Backenområdet	Högt	Högt	
Umedalen	Mycket lågt	Medelhögt	
Västerslätt, Rödäng	Mycket högt	Mycket högt	
Haga	Lågt	Lågt	
Sandbacka	Medelhögt	Medelhögt	
Västra Ersboda	Högt	Medelhögt	
Östra Ersboda	Lågt	Mycket lågt	
Mariedal	Mycket högt	Mycket högt	
Mariehem, Mariestrand	Lågt	Lågt	

Berghem, Fridhem	Lågt	Medelhögt	
Nydalahöjd, Marielund, Lilljansberget	Mycket lågt	Mycket lågt	
Ålidhöjd	Mycket lågt	Mycket lågt	
Tomtebo, Tavleliden, Carlslid	Medelhögt	Medelhögt	
Gimonäs	Mycket högt	Mycket högt	
Sofiehem	Mycket högt	Högt	
Carlschem	Mycket lågt	Mycket lågt	
Ålidbacken	Mycket lågt	Mycket lågt	
Ålidhem	Mycket lågt	Mycket lågt	
Östteg, Ön, Alvik	Högt	Högt	
Böleäng	Högt	Högt	
Västteg	Medelhögt	Lågt	
Röbäck	Högt	Mycket högt	

Sociala stadsrumsanalyser

GRUNDKURS

GRAFIK OCH STATISTIK

FORSKNING

SOCIAL STADSRUMS-ANALYS

SÅ TYCKTE
BOENDE

FORTSÄTTNINGSS
-KURS, DET VAR
EN GÅNG...

Förvaltningsövergripande gruppanalyser utifrån ett frågebatteri som fångar olika sociala aspekter.

Frågebatteri - rumsliga analyser

Snabba reflektioner

- Vad är de sammanfattande intrycken om stadsdelen?

Nätverket
offentliga rum

- Hur ser nätverket av offentliga rum ut i stadsdelen?
- Är nätverket tydligt avläsbart?
- Var finns rekreationsområdena?
- Var finns entréer till rekreationsområdena och hur fungerar de?

Platsers funktioner

- Hur står det till med tillgång till service i denna stadsdel?
- Vilka är mötesplatserna och hur fungerar de?
- Vilka kan sägas vara de bra platserna i stadsdelen?
- Finns det otrygga/dåliga platser? Vad handlar de om?

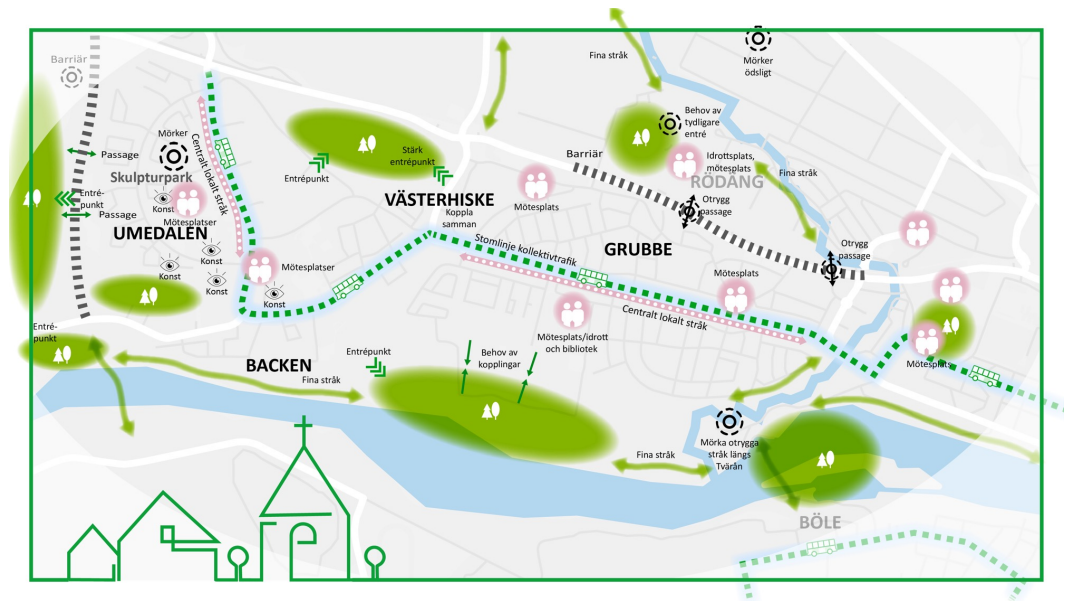
Flöden och
barriärer -
fysiska och
sociala

- Finns fysiska eller sociala barriärer i denna stadsdel?
- Hur står det till med tillgänglighet - hur rör man sig?
- Finns det besöksanledningar i denna stadsdel om man själv inte bor här?
- Vilka är isåfall besöksanledningarna?

Transformation och utveckling

- Hur ser transformationen ut?
- Vad har redan hänt när det gäller status? Vad kan tänkas hända?
- Ger tilläggen något till bilden?
- Hur är status när det gäller tilläggen?
- Vad kan sägas vara dess betydelse?

... inklusive mappning av kulturell närvaro (!)

Så tyckte boende

GRUNDKURS

GRAFIK OCH
STATISTIK

FORSKNING

SOCIAL
STADSRUMS-
ANALYS

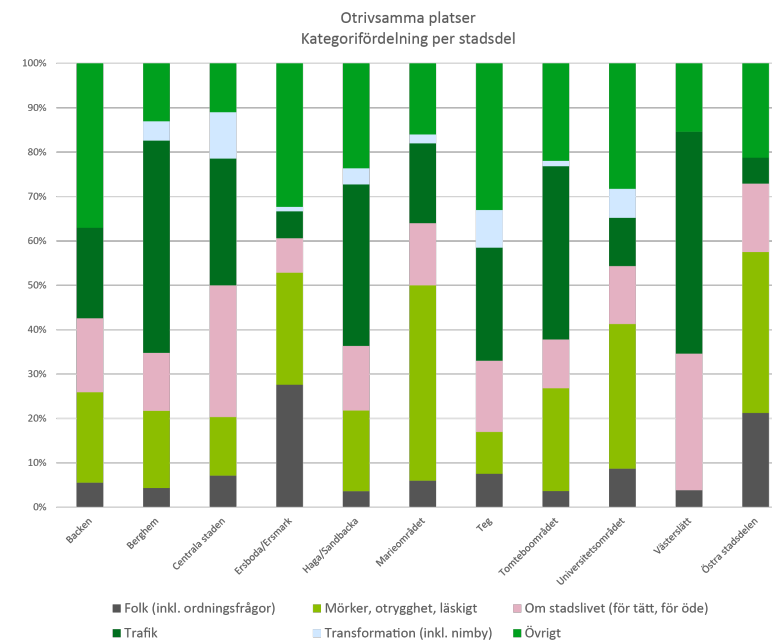
SÅ TYCKTE
BOENDE

FORTSÄTTNINGS-
KURS, DET VAR
EN GÅNG...

Stadsdialogen!

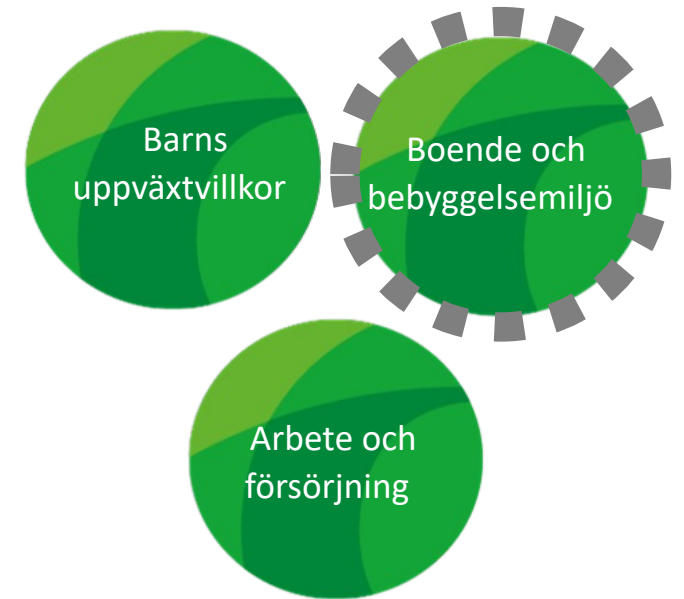
- 700 samtal – via fysisk dialog med dialogcykeln
- 1300 deltagare – digital dialogkarta

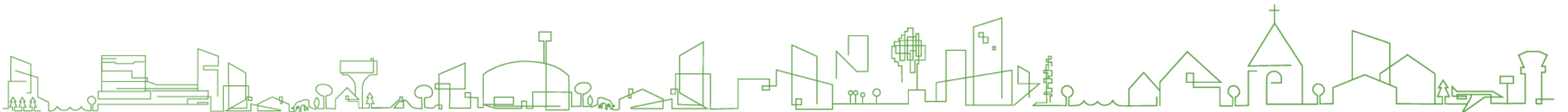
Åtgärder för social hållbarhet

Fem centrala åtgärder av betydelse i samhällsplaneringen

1. **Underlätta social interaktion** – (överbrygga barriärer, stärka stråk och platser, prioritera gatan som mötesplats, se varandra i vardagen, utbytet mellan stadsdelar).
2. Satsa på attraktiva grön- och rekreationsområden
3. Tillgodose behov av trygghet
4. Förbättra rykte om utsatta stadsdelar
5. Skapa balans mellan sammanbindande och överbryggande socialt kapital

*Kommission för social hållbart Umeå -
arbetsområden*

Interventioner för att stärka socialt kapital

- *“Despite a considerable amount of research, the issue of how social capital could be strengthened or mobilized is still insufficient explored both empirically and theoretically*
(Hooghe and Stolle, 2003)

- Tre potentiella arenor för socialt kapital interventioner;
 1. Interventioner i den fysiska miljön
 2. Interventioner för att främja social mobilisering i lokalområdet
 3. Myndighetsinsatser för att öka trygghet och förtroende

Interventioner i den fysiska miljön

Ömsesidig inverkan mellan den fysiska och den sociala miljön

- **Bygg områden som attraherar en blandning av människor**
- **Främja flöden av människor mellan områden**
 - Bygg in både bonding och bridging socialt kapital
 - Tänk strategiskt kring placering av attraktiv service
- **Bygg in möjligheter för social interaktion**
 - Attraktiva tredje mötesplatser, t.ex. lekplatser, samfällighetslokaler, service, bibliotek m.m.
 - Hur ser de lokala behoven ut?
- **Satsa på attraktiva och promenadvändliga grönområden**
- **Tillgodose behovet av trygghet**
 - Trygghetsvandringar
 - Lokala områdespoliser och andra samhällsaktörer
- **Förbättra ryktet för eftersatta områden**
 - Upprustning, etablering av attraktiv service
 - Mediabilder, m.m.

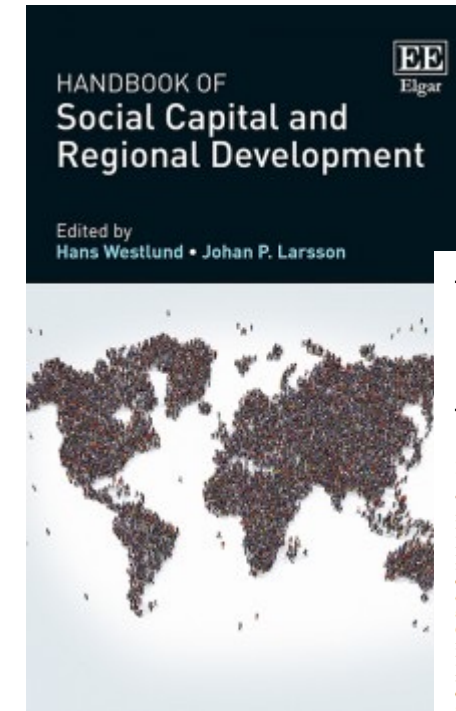

Interventioner för att främja social mobilisering

Insatser som underlättar för boende att gå samman och lösa kollektiva problem

Kräver:

- Ett gemensamt upplevt *kollektivt* problem!
- Människor med **kunskap och resurser** som kan föreslå möjliga lösningar och förändringar
- **Lokala ledare** med starkt förtroende i området
- **Personlig inbjudan till alla boende att vara med**
 - Medvetenhet om risken för social exkludering av vissa grupper
- Starkt strukturellt och **politiskt stöd!**
 - ❖ Bottom up / top down
 - ❖ Medvetenhet om **risken för att sammanbindande socialt kapital växer på bekostnad av överbryggande socialt kapital....**

13 Challenges and opportunities for local development initiatives to influence social capital for health promotion purposes: theoretical and empirical support
Malin Eriksson and Maria Emmelin

INTRODUCTION

The importance of the living environment for health was known already in the mid-1800s, based on observations in Germany and England of how poor health among the working class could partly be explained by poor housing conditions (Virchow, 2006[1848]; Engels, 1969[1845]). Later research confirmed a strong association between poor housing and specific infectious and chronic diseases, mental illness, accidents and child development. Differences in area location, socioeconomic composition and degree of social cohesion were also shown to create health disparities (Krieger and Higgins, 2002). A distinction was made between direct and indirect influence of the living environment on health, separating between hard tangible facts and more subjective experiences of the living environment (Shaw, 2004). Material conditions such as presence of moisture, cold or mold were seen as directly harmful to health, while proximity and access to services, neighborhood design and access to green space were viewed as having indirect effects on health. The more subjective factors included degree of safety, the social status of an area and the prevailing cultural norms. However, during the postwar period, research on 'place and health' was overshadowed by a growing interest in individual life-style factors coupled with a reluctance to use ecological data (MacIntyre et al., 2002). During the last decades there has been a reaction against this individual orientation to public health and a renewed interest in health inequalities between social groups and places have emerged (Robertson, 1999; CSDH, 2008).

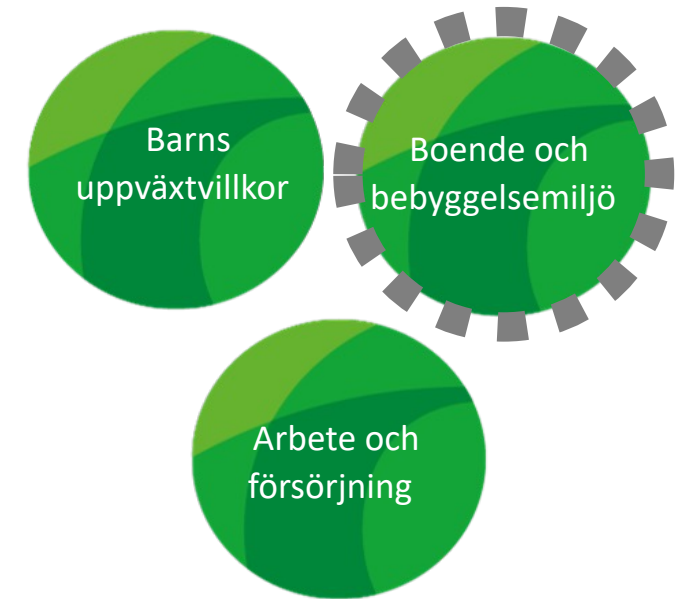
To explore the links between the living environment and health, there is a need for including both individual factors and contextual area-specific characteristics. The contextual factors comprise both social and material factors as well as factors relating to an area's 'collective functioning', that is, the culture and norms prevailing in a specific area (MacIntyre et al.,

(Eriksson & Emmelin, 2016)

Verktyg för social hållbarhet

Kommunens verktyg

- Framförallt spelar **styrning mot blandning** roll!
- **Upprätthålla byggtakten** för hyresrätter och att nyproduktion sker som stimulerar till rörlighet i det befintliga beståndet.
- **Styra investeringar gällande stadskvaliteter** till socioekonomiskt svaga områden.
- **Ställa krav** om upplåtelseformer och bostadstyper, premiera aktörer som vill bidra till social hållbarhet (när kommunen äger marken).
- Andra möjligheter kan vara att **främja innovativa projekt** som ger rimliga boendekostnader och fundera på utveckling av **förmedling av bostäder** (kräver stark samverkan med bygg- och fastighetsaktörer).

*Kommission för social hållbart Umeå -
arbetsområden*

